

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică“ se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina“, „Ardeleana“, „Auraria“, „Beregsana“, „Berzovia“, „Bihoreana“, „Bistrițana“, „Bocșana“, „Brădetul“, „Cassa de păstrare“
Miercurea, „Cassa de păstrare“ Seliște, „Chioreana“, „Cordiana“, „Corvineana“, „Crișana“, „Detunata“, „Doina“, „Economia“
Cohalm, „Economul“, „Făgețana“, „Fortuna“, „Furnica“, „Grănișerul“, „Hașegana“, „Hondoleana“, „Hunedoara“, „Iulia“, „Lipovana“,
„Lugoșana“, „Luceaferul“, „Mercur“, „Mielul“, „Munteana“, „Mureșana“, „Mureșanul“, „Nădlăcana“, „Nera“, „Olteana“, „Oraviceana“,
„Patria“, „Plugarul“, „Poporul“, „Racoșana“, „Sătmăreana“, „Sebeșanu“, „Seldgeana“, „Sentinela“, „Silvania“, „Someșana“, „Steaua“,
„Timișana“, „Ulpiana“, „Unirea“, „Victoria“, „Vlădeasa“, „Zărândeana“ și „Zlăgneana“.

Prețul de prenumerare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—.

DIRECTOR
Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Anul VII.

Sibiu, 16 Iulie 1905.

Nr. 29.

Conferența Băncilor noastre.

(II.) Conferența directorilor de bancă, a patra dela întemeierea asociațiunii noastre financiare, care se va întruni în Sibiu din incidentul expozițiunii aranjate de „Asociațiune“, fără îndoială va avea să-și reînceapă lucrările acolo, unde le-a întrerupt la Conferența III din 1903.

Credem deci că în scopul de a pregăti și expune agendele Conferenței din acest an, vom purcede mai corect și mai rațional, dacă înainte de toate vom trece în revistă pe rând toate deciziunile luate la 1903 și vom cercetă, că deoparte experiențele făcute de atunci încoace confirmă ori nu cuprinsul acelor hotăriri, și că de altă parte am putut ori nu face un pas înainte în direcțiunea ce ne-am croit, ca pe această cale să aflăm piedecile ce eventual s'au opus lucrării noastre de consolidare și să căutăm cai și mijloace pentru delăturarea lor.

Acest procedeu ni-se pare cu atât mai sigur și lesnicios, pentru că organul publicistic al Băncilor noastre a supus abia la finea anului trecut aproape toate hotăririle principale mai importante ale ultimei Conferențe unei aprețări noue și mai aprofundate, și momentele mai noue în evoluțiunea activității noastre naționale pe teren financiar, cari se reoglinesc în bilanțul general pro 1904, publicat decurând în „Revista Economică“, nu arată o schimbare mai însemnată a situațiunii, care ar reclama corecturi mai esențiale în expunerile și aprețările făcute la sfârșitul anului din urmă.

Vom expune deci pe rând hotăririle Conferenței din 1903 și le vom ilustra în firul izvorului amintit cu un comentariu mai larg, spre a le reaminti cercurilor interesate și spre a îndemna aceste cercuri ca în preseara noui

Conferențe să le supună unui studiu mai aprofundat și astfel în Conferență să se poată pronunța cu toată competența asupra lor.

I.

„Prima și poate și cea mai importantă hotărire a Conferenței Directorilor de bancă din 1903, prin care s'a intenționat *mobilizarea activelor și îndeosebi a împrumuturilor hipotecare*, a avut în vedere un defect peste măsură grav al organizației noastre financiare de până aci.

„Gravitatea acestui defect zace poate chiar în caracterul lui latent, în împrejurarea că se manifestează și se resimte în cazuri rare și neașteptate, atunci însă nu numai că creează o situațiune peste măsură critică, ci se ivește ca un rău iremediabil și de consecvențele cele mai funeste.

„Înțelegem sub acest defect faptul aproape general la Băncile noastre, că între mobilitatea activelor și pasivelor se găsește cea mai mare disproporțiune și contrarietate.

„Este anume în general cunoscut, că pasivele principale ale Băncilor noastre, și anume depozitele spre fructificare și reescontul, sunt de o mobilitate extremă, încât în cazuri critice singuraticile institute ar putea veni în situațiuni în cari ar trebui să replătească aceste capitaluri străine în timp relativ foarte scurt. Un zvon răutăcios, un singur caz de malverzațiune, ori o constelațiune critică ce s'ar ivi cu totul independent în piață, adeseori ar putea provoca și în sinul clientelei Băncilor noastre, dupăcum prea de multeori a provocat și în alte cercuri financiare mai consolidate, o panică sau o criză mai gravă, care ar submina încrederea deponenților ori a creditorilor în ramul reescontului, astfel că aceștia ar rezilia depunerile plasate și creditele acordate, și ar pretinde restituirea sumelor depuse și răs-

cumpărarea cu numărare a cambiilor reescontate.

„Din contră cea mai mare parte a activelor dela Băncile noastre este cu totul imobilă și nu se poate realiza decât în decursul unui timp mai îndelungat. Căci toți câți cunosc cât de puțin relațiunile în cari lucrează institutele noastre de bani, nu vor putea nega, că aproape întreg portofoliul lor se compune din valori, cari numai după nume și formă sunt cambii, în realitate însă sunt lipsite de aceea însușire cardinală și caracteristică a cambiilor, de a fi efecte cu scadență scurtă, cari să se și achite la termen cu deplină siguranță. Anume în realitate situațiunea este de așa, încât nici $\frac{1}{10}$ ale portofoliului Băncilor noastre nu s'ar putea preface la scadență în numărare, fără a expune aproape întreaga clientelă unei ruinări totale.

„Dacă conziderăm acum, că capitalul propriu al Băncilor noastre abia atinge cifra de 15 milioane, până când capitalurile străine câștigate de ele pe calea depozitelor și reescontului trec preste 50 milioane coroane, adevărat preste cifra ce o reprezintă totalitatea împrumuturilor plasate, apoi ușor ne vom putea face o idee asupra situațiunii ce s'ar crea institutelor noastre financiare în caz dacă s'ar ivi o ridicare în masă a depozitelor și o reziliere a creditelor de reescont.

„Credem de prisos a mai dovedi pe larg, că în împrejurările, în multe privințe vitregi, în cari se află Băncile noastre, nici decât nu putem considera de exchisă o asemenea eventualitate, și chiar în vederea posibilității ei, s'au văzut indemnate Conferențele de până aci a lua dispozițiuni pentru prevenirea relelor mari ce ni s'ar putea naște din o situațiune ca cea atinsă.

„În șirul acestor dispozițiuni, prima a fost indemnarea Băncilor să-și creeze cât mai mari rezerve de efecte ușor realizabile, și în această privință s'a și făcut un început frumos, care — ce e drept — nici pe departe nu formează încă o garanție suficientă, dar în orice caz este un mare progres față de trecut.

„În al doilea rând Conferențele au insistat pentru însuș mobilizarea împrumuturilor, astfel ca în viitor să se lichideze în ramul escontului mai ales numai împrumuturile, cari pentru caz de trebuință s'ar și putea realiza la scadență ori cel puțin în timp apropiat, până când împrumuturile cerute a priori cu intențiunea de a le replăti în rate mici în decursul unui timp mai îndelungat, să se lichideze în forma de im-

prumuturi ipotecare și ca atari să se mobilizeze prin cesiune la un institut care emite scrisuri fonciare.

„La început singura greutate a realizării acestor propuneri a fost împrejurarea, că scrisurile fonciare ale „Albinei“ încă nu au fost admise la lombardul băncii austro-ungare și astfel nu au fost efecte necondiționat realizabile la orice moment, și alte bănci românești nu s'au ocupat cu asemenea emisiuni, iar motive foarte serioase au militat pentru realizarea cesiunilor plănuite în sinul băncilor noastre proprii, fără a crea nouă legături de dependență cu institute străine.

„Astăzi însă, după ce „Albina“ a știut să exopereze admiterea scrisurilor fonciare la lombardul băncii austro-ungare, și în urma cercării ce i-s'a făcut din partea Delegațiunii băncilor, a introdus și acest nou ram de operațiune între afacerile sale și și-a oferit serviciile în această direcțiune tuturor băncilor noastre, — astăzi nu mai există nici o piedecă pentru realizarea propunerilor conferenței din 1903, și nu mai militează decât cel mult considerațiuni de comoditate pentru ignorarea lor.

„Asemenea considerațiuni ar fi însă un adevărat păcat, o ușurință ce nu se poate scuza și ar încărcă pe conducătorii institutelor noastre cu o răspundere mare pentru neglijarea garanțiilor primordiale ale dezvoltării și consolidării băncilor române în viitor.

„Cu toate acestea trebuie să constatăm faptul peste măsură regretabil, că până acum numai un număr disparent al băncilor asociate s'a folosit de ocaziunea ce li-s'a dat pentru asigurarea lor contra unor eventualități și crize de mare gravitate“.

Anume putem constata pe baza informațiunilor luate la loc competent că numai 2—3 dintre Băncile noastre au știut profita de sfatul ce li-s'a dat din partea Conferenței, și că suma ce o reprezintă împrumuturile ipotecare cedate „Albinei“, este atât de disparentă, încât situațiunea dela 1903 a rămas până în ziua de astăzi nealterată, și a suferit o schimbare neînsemnată cel mult prin aceea, că câteva dintre băncile noastre au realizat cesiunile recomandate din partea Conferenței la alte institute străine, de dragul unei mici diferențe la interese care provine mai ales de acolo, că institutele mari ce emit scrisuri fonciare, sunt scutite de dare și pot acorda din această cauză împrumuturi cu circa $\frac{1}{2}\%$ mai ieftin decât ale „Albinei“.

Ne-ar duce prea departe dacă am cer-

cetă la acest loc, că oare un mic câștig la interese justifică ori nu pentru Băncile noastre crearea de legături de dependență cu institute străine, la a căror sprijin și bunăvoință știm că numai până atunci putem conta, până când *lor* le vine la socoteală. Lăsăm deci această chestiune cu totul la apăsarea singuraticelor institute și ne mulțămim a constata, că și aceste cessiuni realizate pe altă cale decât cea propusă de Conferența din 1903, nu reprezintă o sumă atât de însemnată ca să poată fi conziderată ca o măsură serioasă pentru mobilizarea activelor Băncilor noastre.

Stăm deci acolo unde am fost la 1903, și oricât de greu ne vine, trebuie să constatăm, că băncile asociate, după cum am accentuat, în mare parte numai din conziderațiuni de comoditate, nu s'au confirmat hotărârilor luate de reprezentanții lor proprii.

Deoarece însă motivele cari au justificat această hotărâre, nici de cum n'au pierdut din valoarea lor, credem că Conferența din ăstan are se revină asupra acestei chestiuni, și susținând nealterată hotărârea dela 1903, să insiste din nou pentru observarea ei.

„Banherii“ din America.

Asupra numărăoaselor manopere întrebuințate de diferitele categorii de „banheri“ americani pentru exploatarea și spoliarea emigranților, de agoniseala lor câștigată adeseori cu muncă grea, aflăm în o frunză revistă din țară niște desvăliiri interesante, pe cari le reproducem și noi, fiind demne de a fi cunoscute în straturi cât mai largi ale poporului nostru, în sânul căruia încă a început a lua emigrațiunea la America în anii din urmă dimensiuni tot mai mari. Ziarele noastre cotidiene ar face un bun serviciu nu numai conaționalilor nostri emigrați la America, ci și familiilor acestora, rămase acasă, dacă pe baza celor ce urmează, ar avertiza pe emigranții noștri din America la precauțiune în alegerea oamenilor cărora le îndreptățează afacerile lor bănești.

Iată ce scrie revista din chestiune:

Nicicând și nicăiri pe lumea aceasta nu s'a făcut atâta abuz cu numirea de „banher“ precum se întâmplă aceasta din partea așa numiților „banheri ungari“ din America, cari sunt de cele mai multeori adevărate lipitori ale emigranților. Deja numirea ce și-o iau, este o mistificațiune, pentrucă de fapt acești banheri n'au nimic cu afacerile de bancă, de cari sunt absolut străini. Cu puține excepțiuni, trecutul acestor floxere a muncitorilor maghiari, români, slovaci, sârbi etc. este acoperit de cele mai multeori cu un văl des; că ce au fost în vechia lor patrie, numai Dumnezeu știe, și ar putea-o spune probabil dosarele tribunalelor.

Indatăce s'au stabilit undeva 400—500 muncitori din Ungaria, imediat se etablează în aceiaș localitate doi oameni de aceeaș pănură. Unul este „birtașul („saloon“) ungar“ și celalalt „banherul ungar“. Unul

despoaie pe bietul muncitor neexpert și credul de o parte a plății sale câștigate cu muncă grea, iar al doilea de cealaltă parte.

Faptul că o parte a emigranților economisează și trimet acasă o părțică a câștigului lor este a se atribui numai minții sănătoase a poporului, dar de sigur ar putea economiza și mai mult, dacă n'ar exista pe fața pământului „birtașii“ și „banherii“ amintiți mai sus.

Domnul banher deschide înainte de toate în localitatea unde voiește să opereze un local (prăvălie) ale căruia ferestrii le zugrăvește cu fel de fel de anunțuri ademenitoare. Apoi cercetează rând pe rând bourd-ele (casele cu chirii ale muncitorilor) și caută ai convinge pe emigranți, că ce noroc pe ei, că dânsul s'a stabilit chiar în orașul lor. De aci înainte la el se pot scoate cele mai estine bilete de vapor; el expediază banii acasă cu mult mai ieftin și mai sigur decât poșta; cu schimbarea banilor încă se ocupă numai din pur patriotism și cu totul desinteresat. Apoi mai oferă și alte bunătăți. Oroloage de buzunar, cu garanție de 10 ani, cărți bisericești și nebisericicești, bri-cege, pungi, lanțuri de aur etc., toate se pot afla în office. Iar cel ce are acasă, în patrie, vre-un proces, vre-o cauză de ereditate ori de cumpărare-vânzare, acela pentru o lume întreagă să nu se adreseze la altul, decât la dânsul, care este în cea mai mare intimitate cu toți juzii, pretorii, comisarii de finanțe etc. Totodată relevează cu emfază că el este protejat de conzulul suprem din cutare ori cutare loc, ba este deadreptul trimis aci de respectivul conzul. Ca dovadă el și arată niște scrisori, cari afirmative sunt dela conzulul suprem, dar că în orașul amintit de banher nici nu-și are sediul nici un conzul, aceea de unde să o știe bietul emigrant. Iar dacă multele promisiuni ademenitoare și țigaretile distribuite cu abundanță între emigranți, nu au rezultatul așteptat, acolo este „birtașul“, unde invitați compatrioții la nițel visky, toate urmează de sine. Căci birtașul urmează principul: „o mână spală pe cealaltă“ și mână cu multă pricepere apa pe moara banherului, care încurând ajunge domn pe situație.

Dupăce am arătat ramii de afaceri cultivați de „banherii“ din cestiune, să vedem, cum efectuesc acești oameni onorabili afacerile la cari s'au angajat? Pentru a putea vinde *bilete de vapor* se cere de sine înțeles, ca banherul să câștige agentura întreprinderilor de navigațiune maritimă. Lucrul acesta pare în primul moment greu, fiindcă societățile de navigațiune pretind de regulă depunerea unei cautiuni de 500—1000 dolari, iar domnul banher are la dispoziție pentru primele investițiuni d'abia 15—20 dolari. Dar' pentruce există institutiunile pentru asigurarea cautiunilor? Pentruca să vină în ajutorul omului nostru și să-i libereze contra taxei tarifare, bonurile referitoare la cautiunea cerută. Banherul obține agentura și prin aceasta îi crește foarte mult vaza, căci cine nu are încredere într'un om bănos, căruia îi zac drept cautiune 5000—6000 dolari pela societățile de navigațiune.

Agentii aceștia devin apoi cei mai activi și mai agili agitatori ai emigrațiunii. Având interes de a vinde cât mai multe bilete de călătorie cu vaporul, (pentru câte un bilet de vapor vândut primesc o proviziune de câte 2 dolari) în continuu stăruesc pe lângă emigranți să îndemne pe cei de acasă la emigrare. Pentru ajungerea scopului său banherul colportează între emigranți știri mincinoase că acolo se caută 1000, dincolo 2000 de muncitori, deci să vină numai de acasă cât de mulți, căci vor câștiga cu siguranță câte 2—2½

dolari la zi. Dar ca cei de acasă să nu fie împiedecați în drumul și intențiunea lor din partea autorităților, bancherul îi capacitează pe emigranți, că mai conzult este, ca biletele de călătorie pe sama rudeniilor lor de acasă, să le scoată dela el, care apoi prin intervențiunea konzulului, va aranja lucrui cu notarul, pretorul, jandarmii etc. și doritorii de emigrare vor putea veni neimpiedecați la America. Demultei se întâmplă însă, că cei de acasă înzădar așteaptă după biletul de vapor, prețul căruia rudeniile din America l'au plătit deja cu luni înainte la mâinile bancherului. Acesta se scapă de cei ce-l incomodează cu ursorii, invinuinđ și injurând guvernul și autoritățile ungare, cari rețin pe nedrept biletele trimise cu poșta atunci și atunci și cu promisiunea de a cere intervențiunea guvernelor germane, belgiene, olandeze și franzeze contra guvernului ungar. Să aibă numai răbdare. Și bietii oameni tot așteaptă și așteaptă, până când într'o bună dimineată domnul bancher și-a luat ca-rafusele.

Pe ceice călătoresc acasă bancherii amintiți îi exploatează de cele mai multeori cum urmează: când le liberează biletele de vapor, le spune totodată, că pe timpul de 2—3 zile cât trebuie să aștepte în New-York până la plecarea vaporului, pot primi prin protecția sa întreaga îngrijire la un foarte cinstit birtaş de acolo, pentru 50 cente la zi. Omul plătește bucurios cei 1—2 dollari la mâna agentului și se trezește numai în New-York, când acel prea cinstit birtaş îi cere câte 3—4 dolari de zi; ba poate fi bun bucurios, dacă banii câștigați cu multă trudă nu-i dispar peste noapte din pungă.

La schimbarea banilor încă se pricepe bancherul să-și tragă folosul din neștiința iubitorilor săi compatrioți. Un dolar este egal, conform relației cu K 4 92 fil.; dar dacă voiește cineva să schimbe la el coroane în dolari, atunci de regulă îi comunică omului, că în America coroanele d'abia valorează ceva; să cerce numai într'o prăvălie și se va convinge, că pentru o coroană nu va căpăta nici preț de 1 cent. Și bietul emigrant neștiutor este încă foarte recunoscător față de domnul bancher, dacă acesta din deosebită bună-tate și din pur patriotism îi rescumpără câte 10 coroane cu câte un dolar. Iar dacă emigrantul, care dorește a se reîntoarce acasă, voiește să-și schimbe dollarii cruțați în coroane, bancherul îi demonstrează până la evidentă, că un dolar valorează întocmai cât un florin, prin urmare el lucră deadeptul cu perdere, dacă dă 2 coroane pentru un dolar.

Mai mult mulg bancherii pe acei emigranți, cari la trimiterea banilor în patrie, se folosesc de mijlocirea lor. Emigranții noștri nu prea pot uză de culanța și punctualitatea aproape fără păreche a poștei americane, fiindcă nu știu englezește. se adresează deci la bancher, care și dealtecum le stă tot pe cap, lăudându-se necontentit, că el prin legăturile, ce le întreține cu băncile mari din toată lumea, expediază banii mult mai ieftin, mai iute și mai sigur în vechia patrie, decât poșta. Dar soțiile și familiile emigranților așteaptă adeseori luni întregi înzădar după bani, căci bancherul fără inimă nici grije n'are de a-i trimite. El adecă are, dacă a prins undeva puțină rădăcină, și alte întreprinderi: cumpără și face speculă cu locuri de casă, case, birturi, căruțe, cai etc., spre care scop folosește adeseori luni întregi capitalurile emigranților, destinate pentru expediție în patrie; dacă speculațiunile nu-i succed, dispare simplu fără urmă și-și continuă meseria într'un alt stat depărtat și eventual sub alt nume.

Bancherii exploatează fără nici o milă pe emigranți și cu mijlocirea de lucru. În conțelegere și împărțind câștigul cu foreman-i (mijlocitori de lucru), de aceeaș pănură cu ei, bancherii „mijlocești“, contra unei taxe de 8—10 dolari, angajarea celor fără lucru într'o fabrică. Peste 2—3 săptămâni apoi oamenii sunt dimiși sub un pretext oarecare din fabrică, spre a face loc altor oameni buni de muls. Superintendent-ului (directorului fabricii) înzădar se plânge bietul muncitor, pentrucă în prima linie nu-și poate spune năcazul englezește și apoi nici nu are dovezi despre conțelegerea dintre bancher și foreman.

Aceasta este icoana scurtă, dar reală a bancherilor ungari din America, al căror număr se poate evalua la 300—350. Sunt între acești bancheri și excepțiuni onorabile, oameni cinstiți și adevărați binevoitori și spriginitori ai emigranților din Ungaria, dar numărul lor este disparent de mic.

Comisiunea instituită de guvernul ungar pentru chestiile emigranților ar trebui să caute mijloace acomodate de a scăpa pe emigranții ungari de bancherii, cari trăiesc de pe ei asemenea parazitelor. La spriginul guvernului statelor unite nu se poate conta, căci în America este deplină libertate și este fiecine, și oriunde îndreptățit a întemeia orice fel de întreprindere, deci și o bancă, fără nici o concesiune și condițiune prealabilă. Mai conzult ar fi, dacă în sediile konzulatelor și în conclucrare și sub controlul acestora s'ar institui organe speciale, chemate a se îngriji de schimbarea și eventual expedarea banilor și de alte afaceri ale supușilor ungari emigrați în America. Scrieri populare volante, apărute în toate limbile vorbite în Ungaria, și răspândite în cercuri cât mai largi ale emigranților și ale familiilor acestora rămase acasă, ar trebui apoi să lumineze cercurile interesate asupra avantajilor, ce le oferă schimbătorii de bani cu nuanță oficială.

În modul acesta deși nu s'ar paraliza cu totul și deodată activitatea păcătoasă a bancherilor șarlatani, totuș s'ar reduce în măsură însemnată numărul emigranților trași pe sfoară și oamenii nepricepuți și creduli n'ar mai fi puși aproape cu totul la discrețiunea unor existențe dubii, cum sunt „bancherii“ amintiți.

✠

Sucrările congresului Băncilor populare din România.

Discursul de deschidere al dlui D. Protopopescu, președintele congresului II. al Bancilor Populare.

Domnilor!

În numele Konziliului de administrație al Casei Centrale salut de bună venire pe membrii celui de al doilea congres al Băncilor Populare.

Suntem fericiți când vedem numărul cel mare de delegați ce au alergat din toate unghiurile țării ca să ia parte la această consfătuire.

Aceasta dovedește cât de mult și de adânc a pătruns în pătura cea mare a neamului, în clasa țărănească increderea în instituția Băncilor Populare și în rolul mare și mântuitor ce ele sunt chemate a îndeplini.

Este într'adevăr mare și mântuitor scopul ce urmărim, căci este vorba de emanciparea economică a clasei celei mai număroase a țării, este vorba de mântuirea noastră chiar de sub iobăgia economică.

Prin războiul pentru Independență, ne-am liberat de sub robia săbiei, de sub robia puterii politice.

Trebue acum să ducem lupta mare, să purtăm războiul sfânt pentru a ne libera de sub robia sărăciei, și mai grea și mai apăsătoare ca cea dintâiu!

Domnilor!

Unul dintre marii noștri oameni de stat, nemuritorul C. A. Rosetti, obiceiului a spune, în urma războiului pentru Independență: „Am biruit Plevna externă, — ne mai rămâne de biruit Plevna internă“.

Plevna internă! Dar nu este numai o Plevnă internă! Sunt multe și infricșate Plevnele interne ce avem de biruit!

Din Punctul de vedere economic, Plevna internă este, de o parte Camăta, care mistuește tot rodul muncii celor slabi și nevoiași; este, de altă parte, lipsa spiritului de prevedere, este lipsa spiritului de economie, este lipsa spiritului de întovărășire la muncă! Este în un cuvânt sărăcia poporului nostru.

În contra acestei Plevne avem de luptat; — Această Plevnă avem de biruit, — căci fără de această biruință, indeșert vom fi câștigat independența noastră politică. Va fi șubredă și expusă la toate vânturile neatarnarea politică, dacă nu va fi întemeiată și pe neatarnarea economică (*aplauze*).

„Ce să facă omul cu libertatea, când moare de foame“, vă spuneă mai an-tărt colegul nostru dl. Ne-nișescu în o frumoasă cuvântare plină de însuflețiri patriotice.

La ce ne va folosi independența politică, dacă la cea dintâiu criză economică zarafii nemiloși vor putea să ne sugrume cu lanțul ce ne-a făurit sărăcia noastră, silindu-ne să ne îndatorăm către cei din afară!

Domnilor!

Istoria lumii stă de față pentru a ne dovedi cât de nemăsurată este puterea bogăției într'o țară.

Reamintiți-vă pentru un moment ultimul războiu, mare și îngrozitor ce a avut loc sunt aproape 35 de ani, între două neamuri mari și puternice din centrul Europei, între Germani și Francezi.

În mai puțin de șase luni Franța care până aci stăpânea lumea cu prestigiul ce-și recăpătase, își văzu puterea politică zdrobită prin puterea armelor!

Când, după îngrozitoarele înfrângeri dela Sedan, dela Metz și din jurul Parisului, toate întăriturile Franței erau ruinate sau cucerite;

Când cea mai mare parte a armatelor sale erau desființate sau căzute în robia învingătorilor;

Când însăș capitala Franței, Parisul, fala lumii, capitulase, fiind strâns într'un cerc de fier și de foc, toți socoteau că Franța este ajunsă pe pragul peirei!

Biruatorii însă nu cugetau tot așa, și nemiloși ca toți biruatorii nu se indestulau numai cu victoria armelor!

Ei voiau — le trebuia — și biruința economică. Trebuia sleită, desființată și puterea economică a Franței!

Și astfel, pe lângă dezmembrarea a două din cele mai frumoase și mai bogate provincii; — pe lângă enormele contribuțiuni de războiu impuse în tot timpul luptei, — se aruncă în balanța păcii, ca un alt „Vae Victis“, despăgubirea, neînchipuită până atunci de mare, de cinci miliarde și zălogirea țării până la achitarea lor!

Cine a mântuit Franța din această prăpastie?

Prin ce putere s'a liberat teritoriul, în mai puțin de trei ani când toată lumea ca și biruatorii, erau în-

credințați că nici peste zece ani nu vor părăsi Germanii țările zălogite ale Franței?

Numai prin neasemănata putere economică a Franței, numai prin comorile grămădite de timp îndelungați de către poporul francez, popor muncitor, popor econom cum nici un altul, poate, numai este, s'a operat această minune.

Războiul a fost răsplătit, nouă întărituri construite, armatele reînființate și în mai puțin de zece ani Franța și-a reluat locul de stat mare în sfaturile Europei.

În alt senz, nu departe de ochii noștri stau regate și chiar împărății puternice, foarte puternice odinioară, dar a căror independență politică nu mai este decât o vorbă, o inchipuire, din pricina robiei economice în care se află față de restul omenirii.

Dar ce să trecem peste granițe?

Din nenorocire am avut pildă în casa noastră chiar. Reamintiți-vă anii de dezastru dela 1899 și prăpastia în care ne adusesese, când, din pricina sărăciei noastre, am fost umiliți și pe punctul să ne vedem independența știrbită prin amestecul bancherilor străini în treburile noastre dinăuntru!

Iată dar înțelesul mare și cuprinzător al cuvintelor de indemn ce ați auzit cu prilejul primului congres, că trebue ca Românii să fie *bogați, bogați, foarte bogați!*

Da, Românii trebue să fie foarte bogați. Aceasta este o condiție esențială chiar pentru existența noastră politică.

Pentru a fi bogați însă, se cer două lucruri:

Să fim muncitori, foarte muncitori și economi, foarte economi!

Este muncitor poporul nostru, muncește mult, și muncește din greu Românul! Dar munca lui nu este totdeauna, din lipsa mijloacelor, nici metodică nici spornică.

Ne lipsește apoi, și foarte mult, spiritul de prevedere, spiritul de economie!

În această direcțiune este de făcut educația poporului nostru, mai cu seamă în pătura lui cea mai număroasă, — în clasa țărănească!

Și vouă preoți, și vouă învățători, vouă frunțași ai țărănimii, vă cade sarcina grea dar înălțătoare, de a răspândi și a desăvârși această educațiune, de a realiza ideea mântuitoare a emancipării economice a clasei țărănești.

Și băncile populare și celelalte întovărășiri sătești sunt uneltele principale de cari vă veți sluji pentru a ajunge la limanul mântuirii.

Voi sunteți apostolii acestui ideal măreț și isbânda voastră este neîndoioasă.

Trecutul neamului ne stă dovadă întru aceasta.

Pentru toți câți urmăresc procesul istoric al încheării neamului românesc este vederat că temeliile unității noastre etnice au fost legea, sfânta lege creștinească și limba, duioasa limbă a poporului, pe care „Românașul o iubește ca sufletul său“. (*Aplause îndelungate*).

Istoria neamului ne învață cum în altar preoții propovăduiau unirea sufletelor în aceeaș credință, iar în tindă bisericii singurul local de școală pe vremuri dascălii învățau și întrețineau unitatea limbii, unitatea gândirilor, unitatea noastră intelectuală.

Legea și limba strămoșească, iată pavezile cari au apărat unitatea noastră în contra potoapelor de barbari ce în curs de veacuri s'au revărsat asupra țării românești! (*Aplauze*).

Dar' de ce să mergem prea departe în istoria trecutului?

Priviți peste fruntariile Regatului, la frații noștri

din toate părțile, și veți vedea că cetățuile naționalității românești în cari bat fără încetare toți cei cari privesc cu ochi vrăsmășești întărirea și propășirea neamului nostru, sunt biserica și școala!

Prin urmare voi slujitori ai bisericii și ai școlii românești, aveți misiunea de a îndruma țărăimea pe calea mântuirii economice, condițiune neapărată pentru ca să poată sta pe temelii neclintite neamul a cărui unitate a fost propovăduită și ocrotită cu atâta râvnă de predecesorii voștri. (*Aplauze*).

Zicem că isbânda noastră va fi neîndoioasă.

Ea este sigură pentru că în apostolatul ce aveți de purtat sunteți urmați de toți conducătorii luminați ai acestei țări și mai pe sus de toate încurajați și susținuți de spriginul mare și puternic al suveranului prea vrednic, căruiua soarta fericită i-a încredințat destinele țării noastre. (*Aplauze prelungite*).

Iată într'adevăr cu ce cuvinte a întimpinat Maj. Sa regele nostru preaiubit, pe delegații cari aduseseră răspunsul senatului la ultimul mesagiu de deschidere a corpurilor legiuitoare.

„Am încredințarea că veți aduce iarăș matura și conștientioasa chibzuire în cercetarea diferitelor legi ce vi se vor supune de cătră guvernul meu, mai ales pentru acelea menite a îmbunătăți starea materială a țărănilor noștri“.

„Cu o dragoste într'adevăr pârintească trebuie să îmbrățișăm cauza ridicării lor, căci ei ca plugari și ca ostași alcătuesc adevărata țarie a statului“.

Când atari indemnuri vin chiar dela înălțimea tronului, și când pildele nu sunt date de atât de sus, nu e îndoială că toți, cu toții vom lucra cu toată însuflețirea la îndeplinirea idealului măreț al ridicării neamului prin emanciparea lui economică, și atunci se va vedea realizată visarea sublimă a poetului, care cu mult înainte chiar de unire, profetiză:

„Viitor de aur România are

Și prevăd prin veacuri a ei înălțare“.

(*Aplauze prelungite și îndelung repetate*).

(*Curierul Băncilor populare*).

Procentul oficial și procentul privat al Băncilor de emisiune.

E știut că băncile de emisiune discontează cambiile ce se prezintă la dănsese cu procentul oficial al băncii, care este unul și acelaș pentru întreaga țară asupra căreia respectiva bancă de emisiune își extinde cercul său de activitate. Băncile de emisiune însă, sub anumite condițiuni, pot discontă cambii și cu un procent mai mic ca cel oficial, așa de ex. banca noastră de emisiune, banca Austro-Ungară poate discontă cu un procent mai mic ca cel oficial dar numai pe lângă învoirea prealabilă a celor două guverne (austriac și ungar); tot asemenea banca imperială germană, dacă procentul oficial este sub 4%. Banca de Anglia orișicând are dreptul să disconteze cu un procent mai mic sau mai mare ca cel oficial, pe când banca de Franța numai cu cel oficial. Procentul acesta mai mic ca cel oficial, cu care, cum am zis, unele bănci de emisiune — câte odată sub anumite condițiuni — au drept se disconteze cambii este așa numitul procent privat de discount al lor.

Se naște întrebarea, din ce motive li-se dă drept băncilor de emisiune să disconteze și cu un procent

mai mic ca cel oficial? Din mai multe motive, dintre cari remarcăm trei.

Banca stabilește pentru întreaga țară unul și acelaș procent, amăsurat trebuințelor economice generale ale țării. Pe singuraticile piețe însă procentul se formează amăsurat relației momentane dintre oferta și cererea de bani, așa că acesta rămâne ca o expresie fidelă a situației financiare particulare a unei pieți oarecare. Acest procent de regulă mai totdeauna e mai mic ca cel oficial al băncii de emisiune. Și cu cât fluctuațiunile financiare pe singuraticile piețe sunt mai mari și mai variate, cu atât mai mare și mai variată este și diferența dintre procentul de piață și cel oficial al băncii de emisiune. Ea va fi mai mică, când banii pe piață sunt mai puțini și din contră mai mare când banii sunt mai mulți. Și când diferența e mai mare, cambiile cele mai multe și cele mai bune se vor prezentă spre discountare nu la bancă ci pe piață, așa că portofoliul cambial al băncii se reduce atât cantitativ cât și calitativ. Pentru ca portofoliul băncii să nu se reducă prea tare și fondurile să nu-i rămână nefructificate și pentru ca și la bancă să vină cambii de prima bonitate — dacă banca din anumite considerațiuni de ordine de politica de discount nu voește să-și reducă etalonul — începe să disconteze cambii și cu un procent mai mic ca cel oficial, pe care și-l stabilește după împrejurări.

Un al doilea motiv este, că banca de emisiune în urma misiunii sale speciale, fiind temelul organizațiunii și operațiunilor de credit din țară, e neapărat de lipsă să fie orientată asupra afacerilor de piață a băncilor celor mari. Banca de emisiune trebuie să cunoască afacerile și legăturile acestor bănci, ca să le poată aprea capabilitatea de plată, solvabilitatea și aceasta cu deosebire pentru timpuri mai grele de crize, când aceste bănci cer, iar banca de emisiune trebuie să le măsoare credit. Dacă banca n'ar putea discontă și cu un procent mai mic ca cel oficial ar pierde legătura cu piața financiară, ceea ce — din punct de vedere al intereselor generale — nu e nici bine nici folositor.

În sfârșit la banca de emisiune sunt acumulate fonduri și capitaluri enorme, cari câteodată — rar însă — întrec chiar și valoarea banenotelor din circulațiune. Dacă materialul de discount merge în mare parte pe piață, e evident că fondurile și capitalurile aceste pot rămâne nefructificate și de aceea e justificabil ca banca să poată discontă și cu un procent mai mic ca cel oficial. E adevărat că o atare procedură nu prea este în favorul economiei țării, deoarece din punct de vedere al intereselor generale — în asemenea cazuri ar trebui ca banca să-și reducă etalonul ca să-și poată plasa fondurile sale. Cu toate acestea însă, cu toate că prin discountarea cu un procent mai mic se are în vedere aproape numai interesele particulare ale băncii — totuș câtă vreme diferența între cele două procente, cel de piață și cel oficial, nu e prea mare, se poate admite.

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 14 Iulie 1905.

Cererile mari de bani, cu deosebire ale provinciei provocate de trebuințele secerișului, a avut de urmare o mică încordare a procentului de discount din piața internă de bani; în Viena cambiile de prima bo

nitare s'au scontat cu $3\frac{1}{8}\%$, iar în Budapesta cambialele de portofoliu dela $3\frac{3}{4}\%$ în sus; pe când procentul de scont la cambialele morilor s'a mișcat între $3\frac{1}{2}\%$ — $3\frac{5}{8}\%$.

În *Berlin* dominează abundența de bani; scontul privat se menține neschimbat la $2\frac{1}{8}\%$; asemenea dispune de mijloace abundente și *Londra*, unde scontul privat s'a redus la $1\frac{7}{8}\%$. Parisul încă înnoată în bani, scontul privat însă cu toate acestea este staționar.

CRONICA.

Datoria flotantă de stat. La finele lui Aprilie a. c. au fost în circulație: bilete à fl. 5 în valoare de fl. 1.102,120 = K 2.204,240; bilete à fl. 50 în valoare de fl. 268,500 = K 537,000, în total bilete à fl. 5 și fl. 50 în valoare de fl. 1.370,620 sau K 2.741,240, care sumă este a se rescumpără încă pe cheltuiala comună a ambelor state dualiste.

BIBLIOGRAFIE.

Băncile române din Transilvania și Ungaria de *Constantin Popp*, funcționar la „Albina”. Sibiu, 1905. Prețul 50 fil.

Sub titlul acesta a apărut în Nr. 2 al „Bibliotecii Băncilor Române”, studiul dlui C. Popp, asupra instituțiilor noastre financiare; broșura tractează istoricul băncilor române din Transilvania și Ungaria, dezvoltarea și starea lor actuală, precum și importanța acestor instituții pentru poporul român din țările coroanei ungare, atât din punct de vedere economic, cât și cultural și social. Dezvoltarea progresivă a băncilor române, beneficiile nete realizate și distribuirea lor, în special a sumelor sacrificate pentru scopuri culturale și filantropice românești sunt ilustrate cu număroase și interesante date statistice. Broșura este un excelent și autentic izvor de informație pentru toți aceia, cari se interesează și doresc a cunoaște organizația economică-financiară a Românilor din Transilvania și Ungaria.

Se poate procura la autor, la administrația „Revistei Economice” și la Librăria Arhidiecezană în Sibiu.

Efectele publice de *Ioan I. Lăpădatu*, profesor de științe comerciale. Sibiu 1905. Prețul 1 cor.

Acesta este titlul unei nouă lucrări a domnului Lăpădatu, apărută ca Nr. 3-4 în „Biblioteca băncilor române”, edată de „Revista Economică”.

În această lucrare a sa, autorul, după-ce ne arată cum s'au dezvoltat efectele publice și cum se împart, trece și se ocupă în mod amănunțit de *Imprumuturile de stat*, explicându-le din toate punctele de vedere. În legătură cu natura și importanța lor ne arată cari sunt imprumuturile temporale, cari cele perpetue, cum se face emisiunea bonurilor de tezaur, obligațiilor, rentelor, lozurilor etc. la noi și în alte state, cum se amortizează și ce sunt și cum se fac conversiunile.

Capitolul următor îl formează *Scrisurile fonciare și prioritățile*, în care după-ce se arată rolul și importanța economică a acestor hârtii de valoare de asemenea ni-se explică modul cum se pun în circulație și cum se amortizează. Tot aci se tractează și obligațiunile comunale, înrudite ca gen cu scrisurile fonciare.

Urmează apoi a doua categorie principală a efectelor publice, *acțiunile*, la cari ca și în capitolele precedente, ni-se dau bune explicațiuni despre natura, importanța și felul acțiunilor, acțiunilor cu prioritate, biletelor de folosință etc. În sfârșit ca capitol final ni-se dă o descriere amănunțită a *celor mai însemnate efecte publice din Monarchia Austro-Ungară* arătându-se la fiecare efect când și cum s'a emis, cum și până când se amortizează. În ce sume sunt titlurile singuratiche, câtă dobândă aduc, când e scadența cupoanelor, între ce sume variază cursul etc.

Din toate aceste se poate vedea, că această lucrare va putea fi cetită cu interes și folos de oricine, în special de ceice ocupă funcțiuni la băncile noastre.

Recomandându-o în atențiunea celor interesați, amintim că se poate procura dela autor sau dela redacția „Revistei Economice” și Librăria arhidiecezană din Sibiu pe lângă prețul de 1 cor. plus porto.

SUMAR.

Conferența băncilor noastre. — „Banherii” din America. — Lucrările congresului Băncilor populare din România. — Procentul oficial și procentul privat al Băncilor de emisiune. — *Revista financiară*: Situațiunea. — *Cronică*: Datoria flotantă de stat. — *Bibliografie*: Băncile române din Transilvania și Ungaria, Efectele publice.

„CODREANA”,
instituit de credit și de economii în Băsești.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de contabil la nou înființându-l instituit de credit și economii „Codreana” cu sediul în Băsești (Illésfalva), prin aceasta să publică concurs pe lângă următoarele condițiuni:

1. Salarul pe un an 1200 coroane, dela 1907 începând în șase ani cu augmentare de plată la an de 100 coroane.

2. Tantiemă statutară.

Concursurile sunt a se trimite până în 20 August a. c. st. n. la directorul executiv *Vasiliu Mica* în Szamos-Udvarhely (Szilágy megye), cu amintirea, că ce limbi posedă în vorbă și în scris.

Dela reflectant se cere calificația școalei comerciale și eventuala praxă de până acuma.

Postul va fi a se ocupa probabil în 1 Octomvrie a. c.

Băsești, la 7 Iulie 1905.

Diracțiunea.

